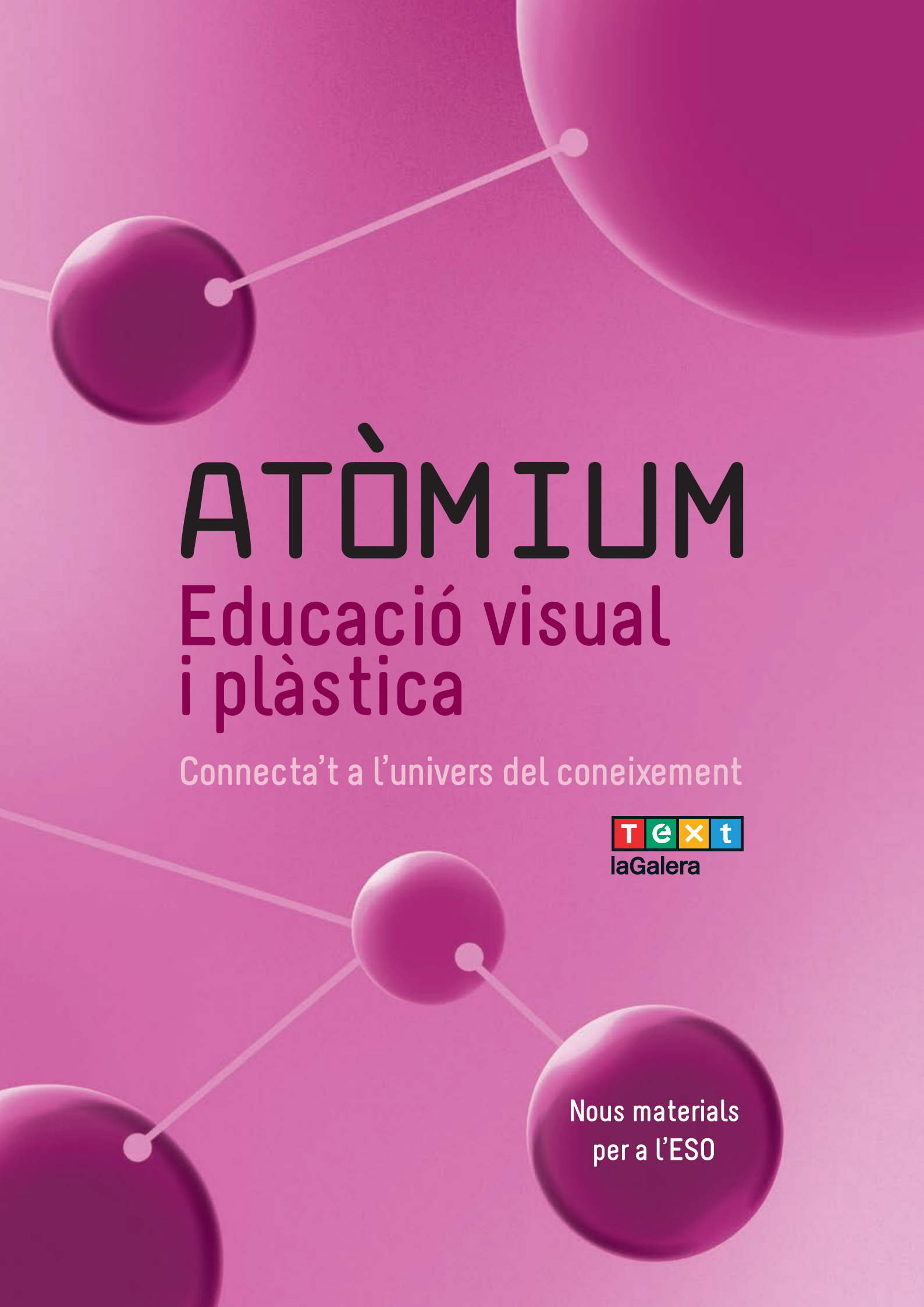

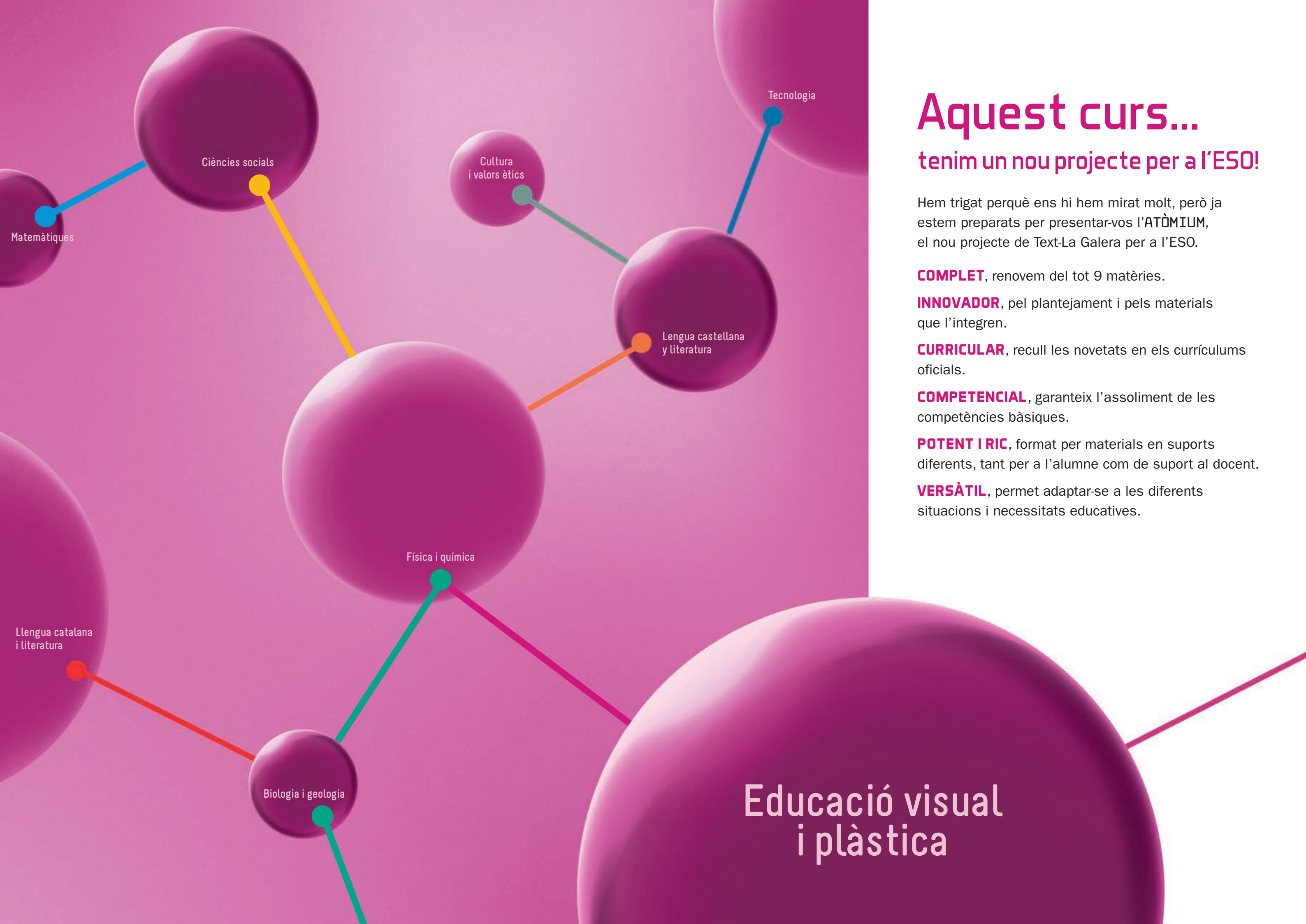
ATÒMIUM

Educació visual i plàstica

Connecta't a l'univers del coneixement

T e x t
laGalera

Nous materials
per a l'ESO

Aquest curs...

tenim un nou projecte per a l'ESO!

Hem trigat perquè ens hi hem mirat molt, però ja estem preparats per presentar-vos l'ATÒMIUM, el nou projecte de Text-La Galera per a l'ESO.

COMPLET, renovem del tot 9 matèries.

INNOVADOR, pel plantejament i pels materials que l'integren.

CURRICULAR, recull les novetats en els currículums oficials.

COMPETENCIAL, garanteix l'assoliment de les competències bàsiques.

POTENT I RIC, format per materials en suports diferents, tant per a l'alumne com de suport al docent.

VERSÀTIL, permet adaptar-se a les diferents situacions i necessitats educatives.

Educació visual
i plàstica

EL PROJECTE d'Educació visual i plàstica

Formen el projecte diversos materials, tant en suport paper com digital, que constitueixen un conjunt ric, potent i versàtil.

MATERIALS PER A L'ALUMNE

- **LLIBRE DE CURS**

El llibre en paper per a l'alumne té 6 unitats.
És la peça central del projecte.

- **QUADERN INTERACTIU**

Potenciem l'autonomia dels alumnes i millorem la seva competència digital.

- **QUADERN D'ACTIVITATS**

Quadern de treball per als alumnes que conté activitats i les làmines per resoldre-les.

MATERIALS PER AL PROFESSORAT

- **GUIA DIDÀCTICA**

En paper i digital. Per a poder treballar ON LINE i OFF LINE. Amb orientacions didàctiques i una gran quantitat de recursos adequats a cada unitat.

- **ÀREA D'EDUCADORS**

Espai exclusiu per al professorat usuari dels nostres materials.

**LLIBRE
DE CURS**

pàgina 5

**QUADERN
INTERACTIU**

pàgina 17

**GUIA
DIDÀCTICA**

pàgina 19

**ÀREA
D'EDUCADORS**

pàgina 21

Programació de continguts

1r

BLOC 1 EL LLENGUATGE VISUAL

1 Aprendre a mirar

La percepció

Mirar és més que veure-hi • El dibuix com a eina per a aprendre a mirar.

La influència cultural en la percepció

La percepció com a capacitat individual • L'art com a instrument per a mirar el món.

La influència sensorial en la percepció

Com la vista ens confon • Les il·lusions òptiques • Les imatges ambigües • Les figures impossibles • Les figures impossibles en l'art.

2 Els elements del llenguatge visual

La composició

La composició com a ordenació • Tipus de composició • El pes visual.

La composició en el pla

Les relacions amb el rectangle • El pes visual en el rectangle.

Els elements de la composició

El punt • Els pintors puntillistes • La línia • El pla.

Les propietats dels elements gràfics

La forma • La textura • La mesura • La proporció • La proporció en l'art.

La llum

L'espectre electromagnètic • L'espectre visible • Llum i ombra • El clarobscur.

El color

El color llum • Les llums primàries • Les llums secundàries • El color pigment • Els colors primaris • Els colors complementaris.

La percepció del color

Condicionants fisiològics en la percepció del color • Condicionants culturals en la percepció del color • La temperatura del color • La gamma cromàtica.

BLOC 2 LA COMUNICACIÓ VISUAL

3 Llegir les imatges

La comunicació visual

L'esquema de la comunicació • Funcions dels missatges visuals.

La imatge fixa

La fotografia • Història de la fotografia • Punt de vista i enquadrament • La planificació • Les angulacions de càmera • La profunditat de camp.

Narració en el temps

Narrar amb imatges fixes • El còmic • Elements del llenguatge del còmic • L'*storyboard* • El cinematògraf • Els elements del llenguatge cinematogràfic.

4 L'art

L'art: la imatge de la història

La iconicitat • Figuratiu i abstracte • El realisme • El naturalisme • El símbol gràfic.

Els períodes de la història de l'art

Art paleolític • Art egípc • Art grec • Art romànic • Art del Renaixement • Art del Barroc • Art neoclàssic • Art modern.

BLOC 3 LA GEOMETRIA

5 La geometria plana

Les formes planes fonamentals

La circumferència • El compàs • El triangle • El joc d'escaires.

Direccions i angles

Posicions relatives de dues rectes • Traçats amb escaires • Traçats amb compàs • Traçats amb compàs i regles • Construcció d'angles amb compàs i regles.

Construcció de polígons regulars

Polígons regulars • Polígons regulars inscrits en una circumferència • Construcció de polígons regulars a partir del costat.

Relacions geomètriques

Igualtat • Semblança.

Proporcionalitat

Escales • Proporció.

6 Representar l'espai

Els sistemes de representació

Un llenguatge universal • Les perspectives i el sistema dièdric.

Les axonometries

La perspectiva axonomètrica • Les diferents axonometries • Dibuixar en perspectiva axonomètrica.

La perspectiva cònica

Els orígens de la perspectiva cònica • Els principis de la perspectiva cònica • Com es dibuixa en perspectiva cònica frontal.

El sistema dièdric

La representació en sistema dièdric • Les vistes • La correspondència en les vistes.

3r

BLOC 1 EL LLENGUATGE VISUAL

1 La composició

La Gestalt

La percepció • La teoria de la Gestalt • La llei de fons i figura.

Elements de la composició

Els pes visual: la forma, la mesura, la textura.

La proporció i el color

La proporció àuria • El cànon • Les categories del color • El color pigment • Les variables del color.

La composició en el pla i en l'espai

Composició i ritme en el pla • La regla dels terços • Tipus de composició • Composició i ritme en l'escultura • La composició modular • La composició en l'arquitectura.

2 El missatge visual

La comunicació visual

La comunicació • La comunicació visual i intencionada • Elements de la comunicació visual • El codi i el canal.

El missatge visual i el missatge total

El llenguatge visual • Funcions dels missatges visuals • La temàtica i el gènere • El símbol gràfic • La funció informativa de l'art • La funció persuasiva de l'art • L'art en la Roma clàssica • El primer art cristià.

Dos models de representació: el romànic i el Renaixement

El romànic • La temàtica de l'art romànic • La pintura romànica • El gòtic: transició a una nova visió del món • El Renaixement • L'humanisme • La pintura renaixentista • La perspectiva.

El significat dels objectes

L'objecte en l'art • Poesia visual i poemes objecte.

BLOC 2 LA COMUNICACIÓ VISUAL

3 Les avantguardes artístiques

El segle XIX: la revolució de la imatge

La imatge abans de la fotografia • La imatge després de la fotografia • El segle XIX, una societat en canvi • Un art nou per a una societat nova.

Els orígens de l'art modern

L'impressionisme • Els pioners de les avantguardes.

La revolució de l'art modern

Els moviments d'avantguarda • La imatge no és la realitat • La mirada fèrtil: l'art en la mirada de l'artista • Futurisme • Cubisme • Expressionisme • Fauvisme • Dadaisme • Surrealisme.

4 La publicitat

La publicitat, especialitat del disseny gràfic

El disseny • El disseny gràfic • La funció de la publicitat.

Breu història de la publicitat

Cridar l'atenció • La publicitat a Grècia i Roma • La publicitat a l'edat mitjana • El segle XV: la invenció de la impremta • La publicitat moderna.

El missatge publicitari

Tipus de publicitat • Tècniques publicitàries • Denotació i connotació • Tòpics socials i sexistes • L'eslògan • Els recursos publicitaris • La influència de l'art en la publicitat • La influència de la publicitat en l'art.

BLOC 3 LA GEOMETRIA

5 La geometria plana

Proporció i escales

El teorema de Tales • Divisió d'un segment en parts proporcionals • Escales.

4t

BLOC 1 LA GEOMETRIA

1 La geometria plana

Les formes poligonals • Construcció de formes poligonals • Les tangències.

2 La geometria descriptiva

Les acotacions • El disseny d'un objecte • El disseny arquitectònic • La perspectiva cònica.

BLOC 2 LA COMUNICACIÓ VISUAL

3 El missatge visual

El llenguatge visual • La forma • El color • La retòrica visual.

4 L'art després de les avantguardes

L'expressionisme abstracte • L'art conceptual • L'art pop • L'informalisme • L'hiperrealisme • El neoexpressionisme • L'art natura • El videoart.

BLOC 3 EL DISSENY

5 El disseny gràfic

Les especialitats del disseny gràfic: el disseny editorial, el disseny publicitari, la imatge corporativa, la senyalística, l'embalatge • Els antecedents del disseny gràfic • L'era digital • El cartell.

6 El disseny industrial

L'objecte artesanal i l'objecte industrial • Els inicis del disseny industrial • El disseny modern • La forma i la funció • La bellesa dels objectes.

Com són els llibres?

Els llibres d'Educació visual i plàstica són una bona eina per a ajudar els alumnes a qüestionar, observar, analitzar, interpretar, reflexionar i crear.

L'alumne pot millorar el seu aprenentatge amb els recursos digitals del Quadern Interactiu. D'aquesta manera, les TAC s'integren en el procés d'aprenentatge.

En aquesta doble pàgina, el còmic serveix per a despertar interès, sondejar coneixements previs i donar un toc més actual als continguts.

És una bona motivació per a començar a treballar.

Els continguts es distribueixen en 6 unitats. Presenten una estructura didàctica bàsica.

Cada unitat comença amb una doble pàgina de motivació, activació de coneixements previs i connexió amb la realitat.

2

ELS ELEMENTS DEL LENGUATGE VISUAL

La composició és la disposició dels elements que intervenen en qualsevol missatge gràfic, ja sigui un dibuix, una fotografia, una pintura o un anunci publicitari. Els elements bàsics que intervenen en la composició són formes, colors i textures.

EN EL QUADERN INTERACTIU

- COMENÇA**
Activitat inicial.
- INFORMA'T**
Recursos digitals per a treballar els continguts.
- PRACTICA**
Activitats interactives.
- AVALUA'T**
Test de la unitat.

DIÀLEG DEL CÒMIC:

DIÀLEG 1:
 David: EI, QUÈ HI FAS, TAN ENDAVANT? QUE NO ESTAVES PARLANT AMB MI?
 Marc: SÍ, PERÒ ÉS QUE VOLIA TENIR MÉS PES VISUAL.

DIÀLEG 2:

David: En Marc sempre vol tenir més pes en qualsevol cosa.
 Marc: Tu calla si no vols rebre!
 Alicia: A més, s'ha posat al costat bo, perquè es veu que hi ha preferència visual pel cantó dret de les imatges.
 Glòria: Marc, continues molt lluny de ser una obra d'art.

Un text introductori presenta els continguts de la unitat.

La comunicació en el projecte és fonamental. Els comentaris dels personatges de la colla poden donar peu a començar un diàleg sobre els diferents continguts.

Un estructura didàctica molt clara

En els llibres d'Educació visual i plàstica del projecte Atòmium, la informació visual és essencial: fotografies, il·lustracions, etc. aporten claredat a l'exposició i treball dels continguts.

Cada contingut es presenta en una doble pàgina i es pot treballar en una sessió de classe. En cada unitat hi ha entre 3 i 5 dobles pàgines.

El procés s'inicia amb una pregunta o un dubte sobre el contingut indicat en el títol de la doble plana.

La informació combina diversos recursos: textos, imatges, il·lustracions, diagrames, etc.

Es facilita la connexió i la construcció dels coneixements.

Les marques d'unitat, pàgina, secció i contingut són molt clares perquè en cada moment l'alumne tingui referents del punt del procés en què es troba.

Al final de cada doble pàgina es proposen activitats curtes, per comprovar l'assimilació dels conceptes.

Són bàsicament d'exercitació; graduades segons la dificultat baixa*, mitjana** o alta***.

4 Propietats dels elements gràfics

Saps que podem notar el tacte d'una imatge sense tocar-la?

4.1 La forma

La **forma** és l'aparença externa d'un objecte. D'una manera senzilla, les formes es poden classificar en geomètriques i orgàniques.

■ **Formes geomètriques.** Són les formes construïdes amb regla i compàs. Normalment, les formes geomètriques transmeten més sensació d'ordre i fredor que les formes orgàniques.

Les formes geomètriques planes bàsiques són el quadrat, el triangle equilàter i la circumferència.

Símbol gràfic de l'empresa BMW i Homenatge al quadrat (1954), de Josef Albers

■ **Formes orgàniques.** Són les formes delimitades per una línia feta a mà alçada. Les formes orgàniques es perceben més càlides, dinàmiques i espontànies. Són formes més expressives que les geomètriques.

Normalment, les formes orgàniques i irregulars tenen més pes visual que les formes geomètriques i regulars.

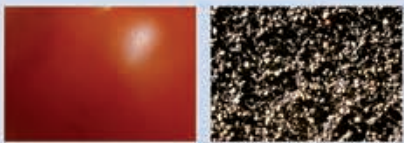
Símbol gràfic de CaixaBank i La flor (1937), d'Henri Matisse

4.2 La textura

La **textura** és la qualitat tàctil dels objectes. La textura és una de les propietats del pla que en determinen l'expressivitat. Les textures rugoses tenen més pes visual que les llises.

Es poden aconseguir textures gràfiques manualment i per mitjans tècnics.

• Com qualificaries aquestes dues textures?

El tacte, o textura, de la pell d'un tomàquet és molt diferent de la d'una paret rugosa. Però si toquem la superfície d'aquestes dues imatges només notarem el tacte del paper. Visualment, però, percebem dues textures diferents.

Es pot texturar manualment un paper, d'una manera senzilla, fregant un llapis sobre una superfície o aplicant trames de punts i línies.

Textures fetes mitjançant un programa de retoc fotogràfic

Gran blanc amb mà (1985), d'Antoni Tàpies. Molts artistes utilitzen gran varietat de materials en les seves obres: vernissos, sorres, teles, fustes, papers, etc.

4.3 La mesura

La **mesura** fa referència a les dimensions d'una forma. La mesura és sempre un concepte de relació: una mesura és gran o petita amb relació a altres mesures amb les quals la comparem.

Si mirem la imatge de l'esquerra, no podem dir si és gran o petita. Però si la contextualitzem, sabem que és de grans dimensions per comparació a les mesures d'una persona.

4.4 La proporció

La **proporció** és la relació de mesures que hi ha entre diferents formes. Quan diem que una persona té el cap petit, apliquem el concepte de proporció. El cap d'algú no és petit en termes absoluts, sinó que resulta desproporcionat si es compara amb la resta del cos. Això passa perquè tenim un model de quines són les proporcions naturals. Les formes desproporcionades tenen més pes visual que les que no ho són.

ACTIVITATS

6 ●●● Observa el frontal de l'altar d'Esquius de la pàgina 24.

• Per què la figura central és més gran que la resta?

7 ●●● Dibuixa tres formes planes orgàniques i aplica tres tipus diferents de textura:

- a) fregant un llapis
- b) fent trames de punts
- c) fent trames de línies

4.5 La proporció en l'art

L'interès per la proporció ha estat molt diferent al llarg de la història.

Hi ha hagut períodes, com en la **Grècia clàssica** (segles V-IV aC) i en el **Renaixement** (segles XV-XVI), en què la proporció, l'equilibri i l'harmonia han estat les preocupacions principals en l'art.

En canvi, en altres èpoques no ha existit aquest interès per les proporcions naturals. En l'**art romànic** (segles X-XIII), a l'edat mitjana, les mesures de les figures representades depenen del seu valor simbòlic i no pas de com són en la realitat.

En l'**art modern** també és molt habitual que els artistes no es preocupin per les proporcions naturals i les deformin per aconseguir un efecte més expressiu.

A l'esquerra, escultura grega, Diadumene (segle V aC), de Policleto; a la dreta, absis de Sant Pere del Burgal (segle XI, Pallars Sobirà)

8 ●●● Observa el quadre de Munch i contesta:

• Creus que si aquesta pintura respectés les proporcions naturals transmetria millor el sentiment d'angoixa? Per què?

El crit (1893), d'Edvard Munch

La informació està jerarquitzada
intencionadament.

Així es pot tractar, resumir,
comparar, organitzar...

2

Una habitació pintada de blau i una habitació il·luminada amb llum blava provoquen les mateixes sensacions?

6.8 Colors complementaris

Els colors complementaris són parelles formades per colors oposats diametralment en el cercle cromàtic.

Cercle cromàtic

Les parelles formades per colors complementaris donen el màxim contrast entre dos colors. El complementari d'un color primari és el secundari que formen els altres dos primaris.

Colors complete

ACTIVITATS

11.º Contesta aquestes preguntes:

- Quin color cal mesclar amb el cian per a aconseguir el color negre? I amb el magenta? I amb el groc?
- Quina llum cal sumar a la llum vermella per a aconseguir llum blanca? I a la verda? I a la blava?

Colors secundaris

En cada unitat l'alumne trobarà una o diverses peces transversals interdisciplinàries. És la secció "SI T'AGRADA...". El contingut addicional que s'hi aporta ajuda a mostrar la funcionalitat de determinats continguts d'Educació visual i plàstica en altres matèries.

Un treball competencial

El procés d'aprenentatge continua fins a les dobles planes d'activitats finals, que permeten el treball i la consolidació de les competències bàsiques.

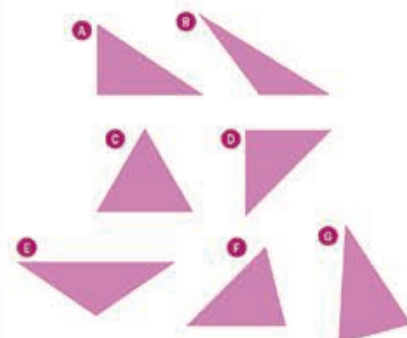
Les activitats s'agrupen segons les habilitats que treballen.

+ Activitats TREBALLA LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

RELACIONA

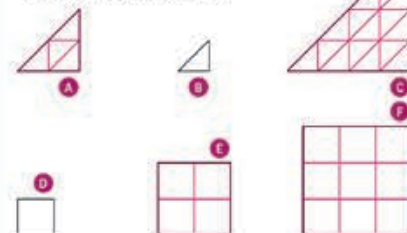
12 ●●● Identifica els polígons:

- El seu costat mesura el mateix que el radi de la circumferència en què està inscrit.
- Els seus vèrtexs són els extrems de dos diàmetres d'una circumferència perpendiculars entre si.
- Els seus costats són iguals i els seus angles interiors sumen 180° .
- Els seus costats són iguals i els seus angles interiors són iguals i sumen 360° .
- Classifica aquests triangles en funció dels costats i dels angles.

13 ●●● Determina l'escala i el tipus d'escala de cadascun d'aquests polígons, tenint en compte que A i D són a escala natural.

- Tipus d'escala: escala d'ampliació, escala natural, escala de reducció.
- Escala: 1:1, 1:2, 2:1, 3:1.

INVENTA

14 ●●● Dibuixa una rosassa. Utilitza com a base un polígon estrellat. Crea formes imaginatives i originals.

Finalment, acoloreix-la amb llapis o retoladors.

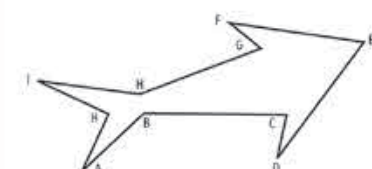
15 ●●● Dibuixa un objecte de forma circular (un plat, un rellotge, una arracada, etc.) i decora'l amb polígons regulars inscrits en la circumferència.

Fes uns quants esbossos a mà alçada seguint els passos següents:

- Dibuixa una circumferència.
- Inscriu-hi dos o tres polígons regulars.
- Esborra algunes línies per tal de fusionar formes, de manera que els polígons que has dibuixat no siguin totalment identificables.
- Acoloreix-los amb llapis.

Finalment, tria un dels models anteriors i dibuixa'l amb el compàs i els escaires o el regle.

16 ●●● Dibuixa una figura similar a la de sota i, després, fes-ne una altra de semblant a escala 2:1, utilitzant el mètode de la quadrícula.

INVESTIGA

17 ●●● Busca sis fotografies d'objectes el disseny dels quals s'hagi basat en un polígon regular.

Fes fotocòpies, reduïdes si cal, enganxa-les en un full i dibuixa al costat de cada una la construcció del polígon regular corresponent.

18 ●●● Busca informació sobre Tales de Milet i Leonardo da Vinci.

Situa'ts històricament i digues quina és la seva aportació a la idea de proporció.

Vitruvi presentant el seu tractat *De architectura* a August en un gravat del segle XVI

Autoretret de Leonardo da Vinci (1512-1515)

AVALUA'T

19 ●●● Còpia i respon el qüestionari següent:

- Quin mètode utilitzen els jardiniers per a fer una circumferència?
- Què és un polígon? I un polígon regular? Escribe el nom de tots els polígons regulars que apareixen en la unitat i indica'n el nombre de costats.
- Què és un triangle? Com poden ser els triangles segons com siguin els costats i els angles?

- Es pot completar el treball amb més activitats del Quadern Interactiu de l'alumne. Sempre hi ha connexió entre el format paper i el format digital.

A MÉS ACTIVITATS EN EL QUADERN INTERACTIU

5

95

JA HAS ACABAT?
Avalua't amb el test del quadern interactiu.

En acabar la unitat, l'alumne es pot autoavaluar amb el test del Quadern Interactiu.

En cada proposta s'indica el grau de dificultat, per a facilitar-ne la tria i orientar el treball dels alumnes.

Les activitats són moltes i variades: d'investigació, reflexió, síntesi, aplicació, anàlisi, relació, comparació, creació en grup, individuals, etc.

Quadern d'activitats

Quadern complementari amb làmines de treball fungibles per a practicar els continguts treballats en cada unitat.

Les activitats fungibles faciliten la realització dels exercicis o processos als alumnes. Per a facilitar la localització de les activitats, se n'ha mantingut la mateixa numeració que en el llibre.

Les làmines es poden lliurar al professor perquè aquest avaluï el treball dels alumnes.

Aprendre a mirar 1

7 ●●● Completa els dibuixos de la dreta a partir dels dibuixos de l'esquerra. (1/2)

NOM: _____

Els elements del llenguatge visual 2

6 ●●● Observa aquesta obra del pintor venecià Giambattista Tiepolo.

Immaculada Concepció [1769], de Giambattista Tiepolo

- a Per què utilitza un format vertical?
- b La figura de la Mare de Déu està situada en una zona del rectangle anivellada o de tensió visual?
- c Quin recurs utilitza el pintor per a donar pes visual a la figura de la Mare de Déu?

Totes les làmines tenen connexió amb una unitat del llibre de l'alumne.

El quadern permet el treball físic sobre la làmina perquè el paper és de qualitat.

Trobareu les solucions de les activitats del quadern al web.

Aprendre fent servir les TAC!

El Quadern Interactiu funciona amb una llicència de curs escolar i s'integra en un EVA per garantir la seva traçabilitat.

Compatible amb qualsevol EVA que integri Marsupial

(Moodle Text-LaGalera, Clickedu, Educamos, Moodle Àgora, Eleven, Weeras...)

Tècniques de treball

Molt intuïtiu i fàcil de fer servir, tant per l'alumnat com per al professorat.

Tots els recursos que s'hi proposen estan estretament vinculats al treball de les unitats de cada llibre

COMENÇA

Activitat inicial.

INFORMA'T

Molts recursos digitals per a treballar els continguts: documents, enllaços, vídeos, interactius...

PRACTICA

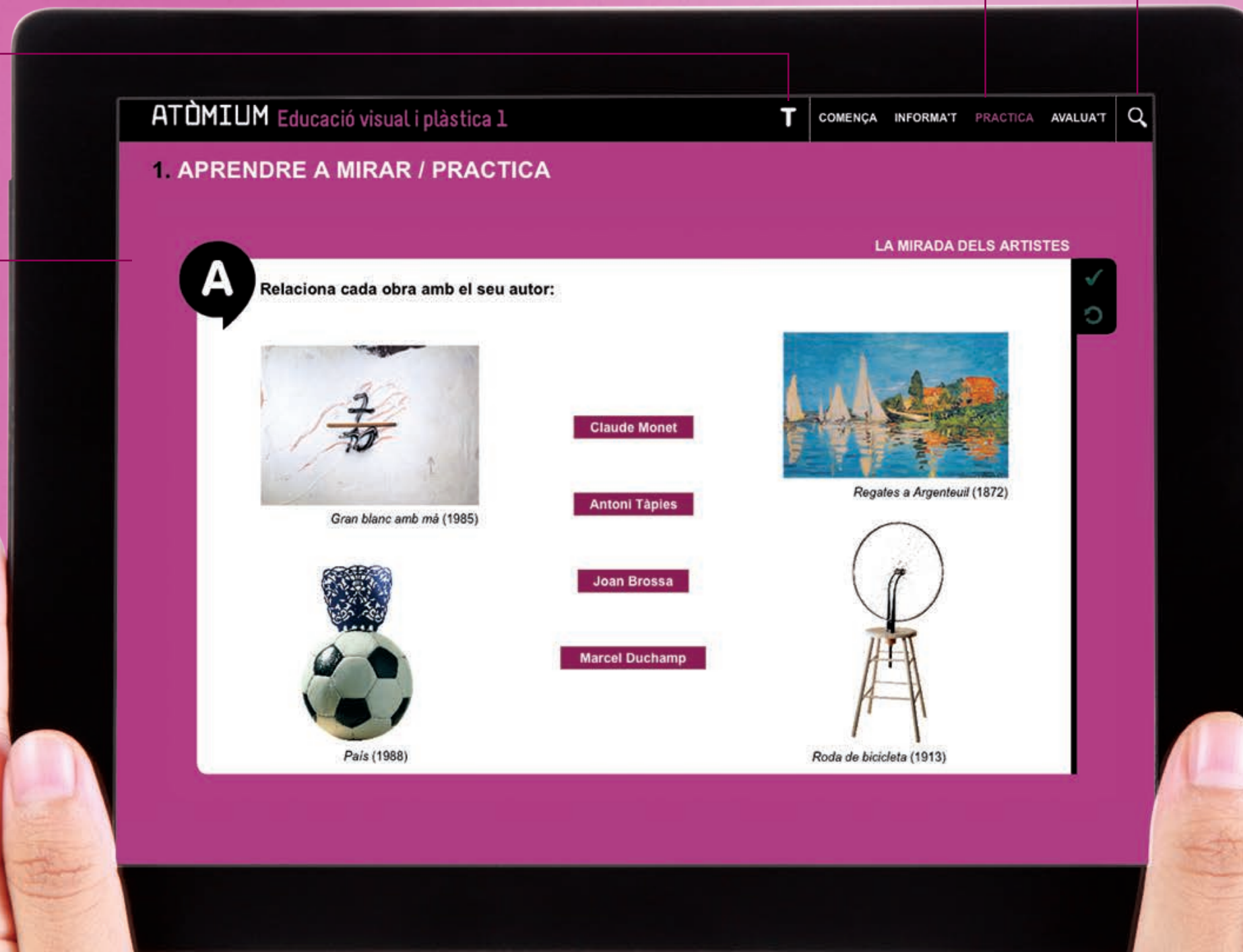
Activitats interactives de les quals el professorat podrà fer un seguiment.

AVALUA'T

Test de la unitat.

Diccionari en línia

ENTRA I PROVA LA DEMO!

www.digitals.text-lagalera.cat

Una eina que t'ajuda en la teva tasca docent

Les guies didàctiques del projecte ATÒMIUM es publiquen en paper (acompanyades d'un CD per al treball OFF LINE) i en format digital a l'Àrea d'Educadors, per al treball ON LINE.

Són compatibles amb tots els dispositius

(PDI, ordinador i tauleta).

Es pot accedir directament a qualsevol de les unitats del llibre.

Amb orientacions didàctiques per a cada doble pàgina i propostes d'ús dels recursos digitals.

En les guies interactives, tots els recursos digitals associats als continguts són accessibles amb un sol clic.

S'hi reproduïx el llibre de l'alumne, de manera que es poden projectar les pàgines i treballar les explicacions, les activitats i tots els recursos col·lectivament.

També es pot accedir als recursos de cada unitat des de la graella de la Guia Didàctica, on apareixen endreçats per unitats i tipus.

Les guies contenen gran quantitat i varietat de recursos. Per a cada unitat, disposeu de:

L'accés a la GRAELLA de recursos multimèdia és directe.

Les activitats interactives són diferents de les del llibre en paper.

Controls d'unitat, avaluació inicial i final del curs.

Un espai on trobaràs tots els teus recursos

L'Àrea d'Educadors és un espai exclusiu per al professorat usuari dels materials de Text-La Galera.

Accés directe a la Guia Interactiva i a la graella de recursos multimèdia.

Gestió personalitzada de tots els recursos dels teus llibres.

Pots incorporar recursos propis i seleccionar els recursos preferits per a preparar les teves classes.

Un web viu que incorpora regularment recursos nous vinculats a l'actualitat.

Registra't i accedeix a la teva biblioteca i a tots els recursos i serveis exclusius.

Contacte directe amb l'editor del teu llibre per aclarir qualsevol dubte.

Biblioteca personal amb accés directe a tots els teus llibres.

ENTRA I MIRA EL VÍDEO DE PRESENTACIÓ

<http://educadors.text-lagalera.cat/>

PER A MÉS INFORMACIÓ:

laGalera

Un segell del Grup Enciclopèdia Catalana

Josep Pla, 95
08019 Barcelona
Tel. 902 500 611
Fax. 935 057 569
text-lagalera@grec.cat
www.text-lagalera.cat

